

Tekoäly ja koneoppiminen metsävaratiedon apuna

Tuomo Kauranne, Virpi Junntila, Katri Tegel ja Jarkko Suuronen

Arbonaut Oy ja LUT University

26. marraskuuta 2018

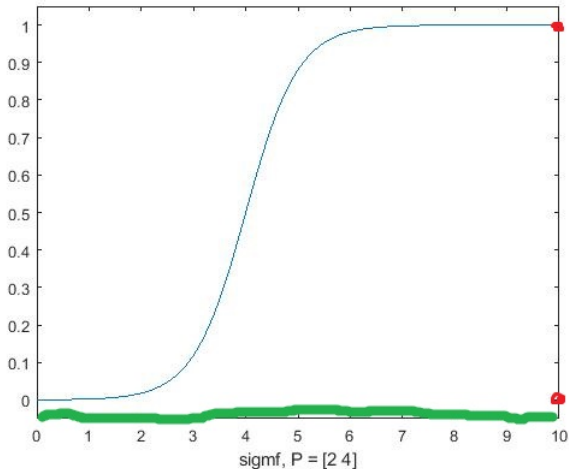
Metsätieteen päivä 2018

Koneoppimisen kohteena ovat lukujen sijasta jakaumat

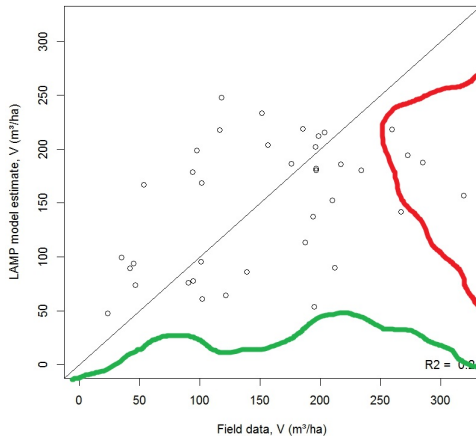
Esimerkki 1

- *Koneoppimisessa ei yleensä käytetä populaation käsitettä eikä siksi otantateoriaa*
- *Jakaumia käsitellään aina jatkuvina ja äärettöminä*
- *Jakaumat ovat useimmiten moniulotteisia, jopa ääretönulotteisia - poikkeuksena luokitteluongelmat*
- *Lisäksi jakaumat on määritelty kaarevilla monistoilla, ei lineaarisella avaruudella*
- *Bayesilainen tilastotiede voidaan tulkita paikalliseksi lineaarisen avaruuden sovittamiseksi tähän monistoon*
- *Se on siis erityistapaus yleisestä koneoppimisesta - samoin SUR*

Luokittelevan neuroverkon jakaumat

Regressiomallin jakaumat

Koneoppiminen on...

Määritelmä 1

- *Kuvaus jakaumilta jakaumille, jossa*
- *Lähtöjoukko on jakaumat esimerkiksi kaukokartoitusdatan piirteiden avaruudella*
- *Kuvajoukko on jakaumat esimerkiksi mahdollisten spatiaalisten puustotunnusjoukkojen avaruudella*
- *Molemmat jakaumat voivat olla ääretönulotteisia*

Koneoppiminen on...

Määritelmä 2

- *Etsittyä kuvausta edustaa äärellisulotteinen **monisto (manifold)** ääretönulotteisessa tulo- ja lähtöjakaumien karteesisen tulon avaruudessa*
- *Tämä monisto määritellään kuvaajamoniston kiinnittävien **hyperparametrien** arvot kiinnittämällä*
- *Siten koneoppimisen kohteena on äärellisulotteinen avaruus jossa akseleina ovat eri hyperparametrit*
- *Ja opittu malli on yksi piste tai joskus pistejoukko tässä avaruudessa*
- *Silti tämä yksi pistekin vastaa kokonaista monistoa*

Esimerkkejä koneoppimisen algoritmien hyperparametreista

Esimerkki 2

- *Regressiomallin kertoimet*
- *Neuroverkon painot*
- *Radiaalisten Gaussin kantafunktioiden sijainnit, hajonnat ja painot*
- *Random Forest-algoritmin päätöspuiden joukko*
- *Kalman-suotimen kovarianssimatriisi*
- *GAN-verkon "Maansiirtofunktion" määrittävät todennäköisyysmassan siirrot*

Informaatiogeometria

Esimerkki 3

- *Informaatiogeometria esittää koneoppimisen differentiaaligeometrian kielellä*
- *Se mahdollistaa koneoppimisen algoritmien tulkinnan esimerkiksi optimointialgoritmien avulla*
- *Informaatiogeometrian perusteiden keskeinen kehitys tapahtui Japanissa 1980-luvulla, johtavana tutkijana Shun-ichi Amari*

Informaatiogeometria

Esimerkki 4

- *Informaatiogeometria rakentaa etäisyysmitan (metriikan) jakaumien välille*
- *Siinä jakaumien erilaisuuden neliölle annetaan määritelmä jakaumien välisen **divergenssin** kautta*
- *Tälle etäisyysmitalle saadaan euklidista vastaava käyräviivainen geometria jossa esimerkiksi Pythagoraan lause on voimassa*
- *Samoin suorakulmainen projektio*
- *Näiden avulla voidaan määritellä kriteeri optimaaliselle mallinsovitukselle*
- *Moniulotteisen jakauman keskinäiset korrelaatiot tulkitaan etsityn moniston kaarevuuksina*

k-NN menetelmä koneoppimisen algoritmina

Esimerkki 6

- *k-NN -algoritmissa tehdään interpolaatio piirteiden avaruudessa*
- *Hyperparametreina toimivat koalapankin koalojen puustotunnukset*
- *Etäisyysmittana toimii neliöityjen piirrekohtaisten poikkeamien summa*
- *Monisto on lokaalisti k-ulotteinen, mutta globaalisti n-ulotteinen missä n on koalojen määrä*

k-NN menetelmä koneoppimisen algoritmina

Esimerkki 8

- *k-MSN -algoritmissa tehdään myös interpolaatio piirteiden avaruudessa*
- *Hyperparametreina toimivat koeal pankin koealojen puustotunnukset*
- *Etäisyysmittana toimii neliöityjen piirrekohtaisten poikkeamien painotettu summa*
- *Painot määrätään koeal pankin piirteiden pääkomponenttianalyysillä*
- *Monisto on lokaalisti k-ulotteinen, mutta globaalisti n-ulotteinen missä n on koealojen määrä*

SBSUR-menetelmä koneoppimisen algoritmina

Esimerkki 10

- *SBSUR-algoritmissa lasketaan painotettu lineaarinen regressio piirteiden avaruudessa*
- *Hyperparametreina toimivat koelapankin koealojen puustotunnusten pääkomponentit*
- *Etäisyysmittana toimii neliöityjen piirrekohtaisten poikkeamien painotettu summa lisättynä sakkofunktiolla mallin dimensiolle*
- *Painot määrätään koelapankin piirteiden ja kaukokartoituspiirteiden parittaisella pääkomponenttianalyysillä yhteisjakaumassa*
- *Monisto on lokaalisti matalaulotteinen, mutta dimensio voi vaihdella kohdemetsikön ja koelapankin mukana*

Random-Forest -luokittelu algoritmi

Esimerkki 11

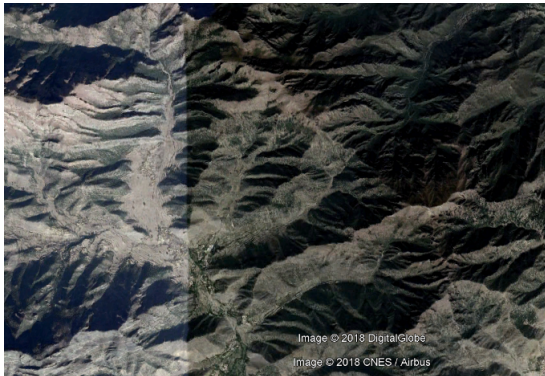
- *Random Forest -algoritmi kokeilee lukuisia erilaisia päätöspuita opetusaineistoon kunnes mielestään löytää kullekin luokalle parhaan päätöspuun.*
- *Sitä käytetään esimerkiksi maankäytön luokittelun algoritmina satelliittikuvilta.*
- *Ongelmana on usein satelliittikuvien optiset erot ja*
- *Maankäytön luokkien suuresti vaihtelevat pinta-alat, jolloin tarvitaan suuri opetusaineisto.*

Random-Forest -luokittelu algoritmi

Esimerkki 12

- *Baluchistan on pinta-alaltaan Suomen kokoinen kuiva ja vähämetsäinen Pakistanin maakunta.*
- *Sen metsien tunnistamiseen tarvittiin 1500 visuaalisesti tulkittua koealaa ja yli 20 validointikoealaa per maankäyttöluokka ja luokitteluvuosi, eli yhteensä noin 2000 koealaa.*

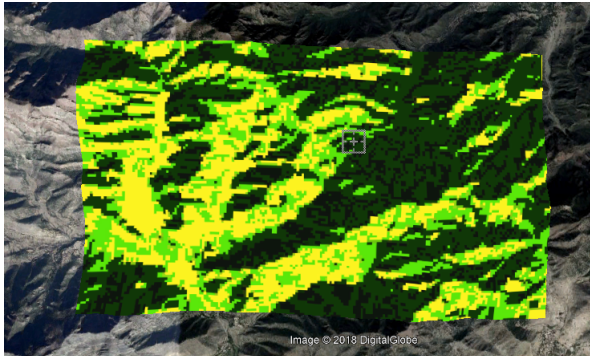
Baluchistanin metsämaski

Metsää Baluchistanissa

Kuva: Katri Tegel

Baluchistanin metsämaski

Metsää Baluchistanissa

Kuva: Katri Tegel

Numeroista jakaumiin

Koneoppimisen ydinpiirteet

Informaatiogeometria

Esim erkkejä koneoppimisesta metsänarvioinnissa

Maankäytön luokittelu Random Forestilla

"Peliverkot" (?) (GAN)

Baluchistanin metsämaski

Metsää Baluchistanissa

Kuva: Katri Tegel

Numeoista jakaumiin

Koneoppimisen ydinpiirteet

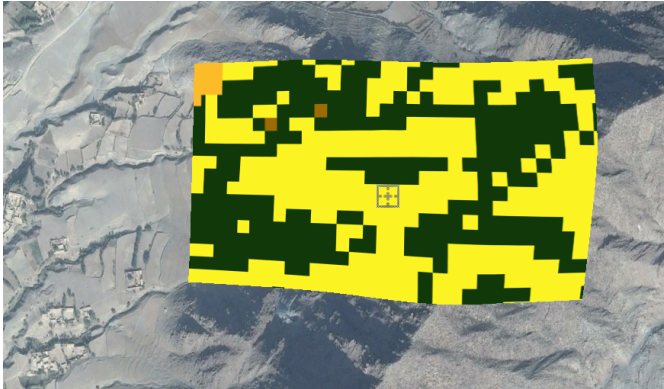
Informaatiogeometria

Esimerkkejä koneoppimisesta metsänarvioinnissa

Maankäytön luokittelu Random Forestilla

"Peliverkot" (?) (GAN)

Baluchistanin metsämaski

Metsää Baluchistanissa

Kuva: Katri Tegel

Peliverkon periaate

Esimerkki 13

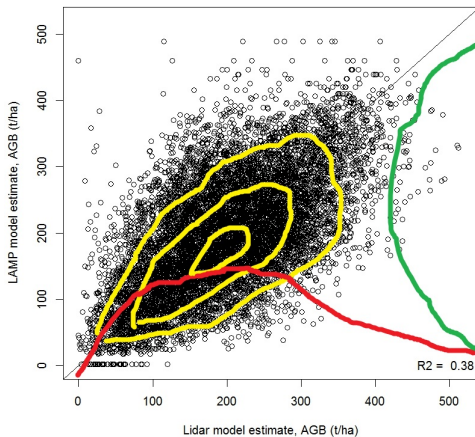
- *Asetetaan kaksi neuroverkkoa taistelemaan toisiaan vastaan*
- *Generaattorin tehtävänä on keksiä huijausaineistoa jota Tunnistaja ei osaa erottaa oikeasta opetusaineistosta*
- *Tunnistajan tehtävänä on luoda yhä hienostuneempia oppimissäntöjä joilla aidon erottaa väärästä*

Peliverkon periaate

Esimerkki 14

- *GAN-verkkoja on käytetty varsinkin kuvien tunnistuksessa*
- *Ne saavuttivat kuuluisuutta vuosi sitten kun Googlen GAN-verkko oppi vuorokaudessa tyhjästä luomaan Go-pelaajan joka voitti maailman parhaan ihmispelaajan*
- *Tällöin oppimisen kriteerinä on pelattujen pelien lopputulos - GAN-verkko harjoitteli pelaamalla miljardeja pelejä itseään vastaan*

Peliverkon maansiirtometriikka

GAN-verkot rakennusten tunnistamisessa satelliittukuvalta

Esimerkki 15

- *Tehtävänä tunnistaa rakennukset "ei-rakennuksista" pikseliarvojen pohjalla*
- *Tulos ei ollut hyvä*
- *Generaattori oppi nopeasti liian hyvin tekemään "valerakennuksia" ja*
- *Tunnistaja jäi sen valheiden pauloihin...*

Numeoista jakaumiin

Koneoppimisen ydinpiirteet

Informaatiogeometria

Esimerkkejä koneoppimisesta metsänarvioinnissa

Maankäytön luokittelu Random Forestilla

"Peliverkot" (?) (GAN)

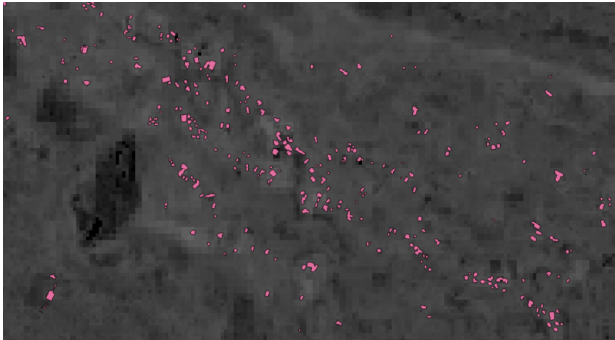
GAN-verkot rakennusten tunnistamisessa

Rakennuksia vuorilla Gran Canarialla

Kuva: Jarkko Suuronen

GAN-verkot rakennusten tunnistamisessa

Rakennuksia vuorilla Gran Canarialla

Kuva: Jarkko Suuronen

Numeroista jakaumiin

Koneoppimisen ydinpiirteet

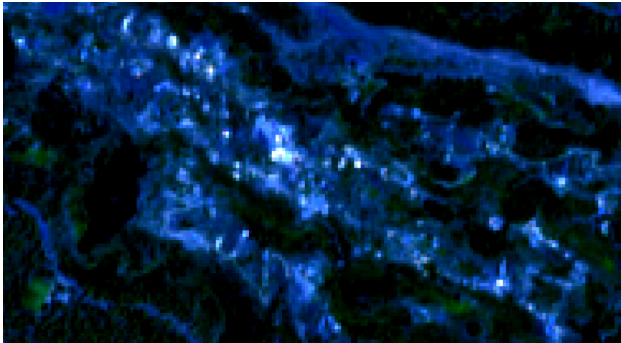
Informaatiogeometria

Esimerkkejä koneoppimisesta metsänarvioinnissa

Maankäytön luokittelu Random Forestilla

"Peliverkot" (?) (GAN)

GAN-verkot rakennusten tunnistamisessa

Rakennuksia vuorilla Gran Canarialla

Kuva: Jarkko Suuronen